

การศึกษาเรื่อง การยอมรับนวัตกรรมการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรภายในเขตพื้นที่การส่งเสริมของกลุ่มเนสท์เล่ไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร 2) สภาพการเลี้ยงโคนม ปัญหาในการเลี้ยงโคนม และสภาพการได้รับการส่งเสริมของเกษตรกร 3) การยอมรับนวัตกรรมการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร และ 4) การเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร ที่มีปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกร จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 ราย จำนวนประชากรทั้งหมด 364 ราย ในเขตพื้นที่การส่งเสริมของกลุ่มเนสท์เล่ไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วนตามจำนวนผู้เลี้ยงโคนมในแต่ละพื้นที่และใช้วิธี Systematic Random Sampling เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for the Social Sciences for Windows (SPSS for Windows) โดยใช้สถิติ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และทดสอบสมมติฐานการวิจัย ด้วย Chi-square และ Fisher's Test

ผลจากการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 69.1 เป็นชาย อายุเฉลี่ย 42.0 ปี ร้อยละ 76.4 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยเฉลี่ย 4.5 คน มีขนาดพื้นที่ถือครองต่อครัวเรือนเฉลี่ย 38.5 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 97.3 มีการกู้เงิน โดยร้อยละ 91.4 มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินเพื่อซื้อพันธุ์โคนม

เกษตรกรมีประสบการณ์การเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 6.4 ปี ใช้แรงงานเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 3 คน มีแม่โครีดนมต่อครัวเรือนเฉลี่ย 10 ตัว ร้อยละ 55.2 เป็นโคพันธุ์ขาว-ดำเลือดต่ำกว่า 75% ปริมาณน้ำนมดิบที่รีดได้ 116.4 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน และปริมาณน้ำนมดิบที่ผลิตได้เฉลี่ย 41,943.8 กิโลกรัมต่อฟาร์มต่อปี

ในด้านปัญหาในการเลี้ยงโคนม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 85.5 ระบุว่ามีปัญหาในเรื่องพันธุ์โคนมมีราคาแพง ร้อยละ 84.6 มีปัญหาในคอกพักโคมีน้ำขังช่วงฝนตก ร้อยละ 80.9 มีปัญหาในเรื่องขาดแคลนอาหารหยาบคุณภาพดี ร้อยละ 70.9 มีปัญหาในเรื่องเครื่องรีดนมไม่เพียงพอ และร้อยละ 63.6 มีปัญหาในเรื่องยาสัตว์และเวชภัณฑ์มีราคาแพง

ในเรื่องการยอมรับนวัตกรรมการเลี้ยงโคนม พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีการยอมรับนวัตกรรมการเลี้ยงโคนม ที่ได้ปฏิบัติทุกครั้งมากกว่าร้อยละ 60.0 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ ด้านอาหารและการให้อาหาร ด้านโรงเรือนโคนมและการรีดนม ด้านโรคและการป้องกันโรค และด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับน้ำนมดิบและการรีดนม ยกเว้นบางประเด็นที่ปฏิบัติทุกครั้งน้อยกว่าร้อยละ 60.0 ได้แก่ การดูพันธุ์ประวัติของโคนมก่อนซื้อเข้าฟาร์ม การบันทึกการผสมพันธุ์ การบันทึกปริมาณน้ำนมของแม่โคเป็นรายตัว และการมีโรงเรือนที่มีระบบระบายอากาศที่ดี

เมื่อเปรียบเทียบการยอมรับนวัตกรรมการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้สุทธิ และการได้รับการฝึกอบรมแตกต่างกัน พบว่า เกษตรกรมีการยอมรับนวัตกรรมการเลี้ยงโคนมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในบางประเด็น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ควรแนะนำให้มีความรู้และให้เกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญในประเด็นต่อไปนี้ 1) การดูประวัติพันธุ์ก่อนซื้อโคนมเข้าฟาร์ม 2) การบันทึกการผสมพันธุ์ 3) การบันทึกปริมาณน้ำนมของแม่โครายตัว 4) การใช้ผ้าเช็ดเต้านม 1 ผืนต่อ 1 ตัว และ 5) การจัดการอาหารหยาบ

A study of adoption of dairy production innovation of farmers in the extension area of Nestle group (Thailand) in the northeastern region was carried out with the following objectives: 1) To investigate some basic socio-economic backgrounds of the farmers, 2) To examine the conditions used in dairy farming, problems experienced and agricultural extension services provided by related agencies, 3) To assess levels of adoption innovation on dairy farming by the farmers, and 4) To compare levels of adoption of the farmers with different socio-economic backgrounds. Research data were gathered by direct interview of 110 samples, which were selected from a total of 364 dairy farmers in the extension area of Nestle Group (Thailand) in the northeastern region by systematic random sampling. The data obtained were subsequently processed by using the computer program Statistical Package for the Social Sciences for Windows (SPSS for Windows) and the results expressed as frequency percentage, mean, maximum, minimum and Chi-square and Fisher's Test.

The results indicated that 69.1 % of the farmers were males with 42.0 years of age on average and 76.4 % completed elementary education. These farmers had average family size of 4.5 persons with average family land holding of 38.5 rais, 97.3 % of these farmers took loans and 91.4 % of the farmers aimed to spend their loan for dairy cow procurement.

It was found that, on average, the farmers had been raising dairy cows for 6.4 years, with 3 persons in labor force, average milking cow for 10 head per farm, 55.2% of them had cows with genetic blood under 75% of Holstein-Friesian breed. The amounts of raw milk produced daily and annually were 116.4 and 41, 943.8 kilograms, respectively.

The results showed that 85.5 % of the farmers were faced with the problem related to high price of dairy cows, 84.6 % were faced with wetting house after raining, 80.9% **were faced with low quality roughage, 70.9% were faced with inadequate milking machine and 63.6% were faced with high price of animal medicines and related products.**

For innovative adoption, it was found that more than 60.0 % of the farmers showed the high level of adoption by practicing on a regular basis in all aspects of innovation in dairy technology, including breed and breeding, feeds and feeding methods, housing and milking parlor, diseases and prevention and handling methods for raw milk. However, the items which were adopted by less than 60 % of the farmers were reviewing pedigree before buying dairy cow, keeping breeding record, recording milk yield of each cow, and having good ventilation housing facilities.

Significant difference in some cases were detected when levels of adoption of the farmers were compared on the basis of age, education level, net income derived from dairy farming and training experience.

The recommendations derived from this study were as follows. The farmers should gain knowledge and perceive the importance of the following innovations: 1) selecting dairy cows by reviewing their pedigree, 2) keeping breeding record, 3) keeping record of milk yield of each cow, 4) using udder cleaning cloth 1 price per cow, and 5) managing roughage for dairy cows.